

1000

ЗАПИТАНЬ І ВІДПОВІДЕЙ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ ЕРУДИТІВ

Земля—космос

На суходолі й на морі

У царстві рослин

У світі тварин

На що здатен наш організм

Що ми їмо

Хто все це винайшов

Як це працює

Захоплива історія

www.bookclub.ua

ISBN 978-917-12-0166-8

9 786171 201668

1000

ЗАПИТАНЬ І ВІДПОВІДЕЙ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ ЕРУДИТІВ

1000

ЗАПИТАНЬ І ВІДПОВІДЕЙ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ ЕРУДИТІВ

Людина

Країни

Рослини

Техніка

Тварини

Всесвіт

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

1000 ЗАПИТАНЬ І ВІДПОВІДЕЙ ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ ЕРУДИТІВ

Третє видання

ХАРКІВ 2016 КЛУБ СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЛЯ

УДК 087.5
ББК 92
Т93

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Текст: *Сабіна Фріц, Ельке Швальм, Бірґіт Кун,
Фер'ял Канбай, Керстін Ландвер, Хайке Гувальд,
Ізабель Ліберс*

Перекладено за виданням:
1000 вопросов и ответов. Энциклопедия для эрудитов. —
Харьков : Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга» ;
Белгород : ООО «Книжный клуб “Клуб семейного досуга”»,
г. Белгород, 2013. — 256 с.

Переклад з російської *Володимира Верховня*

Дизайнер обкладинки *Олександр Гащенко*

Видання для організації дозволя

1000 запитань і відповідей. Енциклопедія для ерудитів

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *І. В. Набока*
Редактор *К. В. Новак*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідаля*
Коректори *Г. В. Фурса, Н. Я. Радченко*

Підписано до друку 23.09.2015.
Формат 60x90/8. Друк офсетний.
Гарнітура «SchoolBook». Ум. друк. арк. 32.
Наклад 6000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

ISBN 978-617-12-0166-8 (Україна)
ISBN 978-3-8174-6725-9 (нім.)

© Compact Verlag GmbH & Co. KG,
München, 2011
© Nemiro Ltd, видання українською мовою, 2013
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2013, 2015

Передмова

У цій книзі ви знайдете відповіді на 1000 найцікавіших запитань! Чому в серця дві половинки? Як правильно харчуватися? Де Сонце вночі? Крім того, ви зможете дізнатися багато цікавих фактів про Землю та її виникнення, про тварин і рослини, про найважливіші винаходи й несподівані відкриття. Зорі й планети, стародавні цивілізації стануть вашими супутниками в цій захопливій експедиції. Як спеціальний додаток у книзі наведено описи експериментів і поради щодо їх проведення!

Як відшукати потрібну інформацію?

Спочатку, звичайно, можна подивитися в розділі «Зміст». Там вказано тему кожного розділу і поняття, що освітлюються. Якщо ж ви шукаєте якесь слово, наприклад «собака», його можна знайти в розділі «Алфавітний покажчик» наприкінці книги. Там є номер сторінки, на якій розповідається про собак.

Наш організм

4—41

Із цього розділу ви дізнаєтеся, як працює людський організм і на що він здатний!

Їжа та напої

42—63

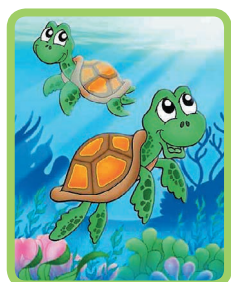
Як можна підтримувати себе у формі? Який зв'язок між харчуванням і хворобами? У цьому розділі вміщено найважливішу інформацію про харчування!

Небо і Земля

64—109

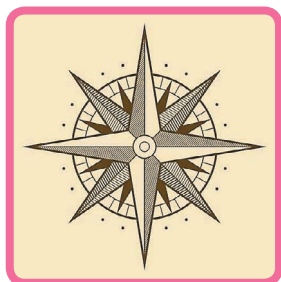
У цьому розділі йдеться про історію Всесвіту, про загадкові об'єкти і явища в космосі й на Землі.

Тварини і рослини

110—163

Скільки років існують флора і фауна? У цьому розділі йдеться про еволюцію, від зародження життя до сучасності. Ви познайомитеся з дивовижними тваринами і рослинами.

Винаходи й відкриття

164—199

Тут ви дізнаєтеся про найважливіші відкриття й винаходи! Хто відкрив електричні явища і винайшов пральну машинку?

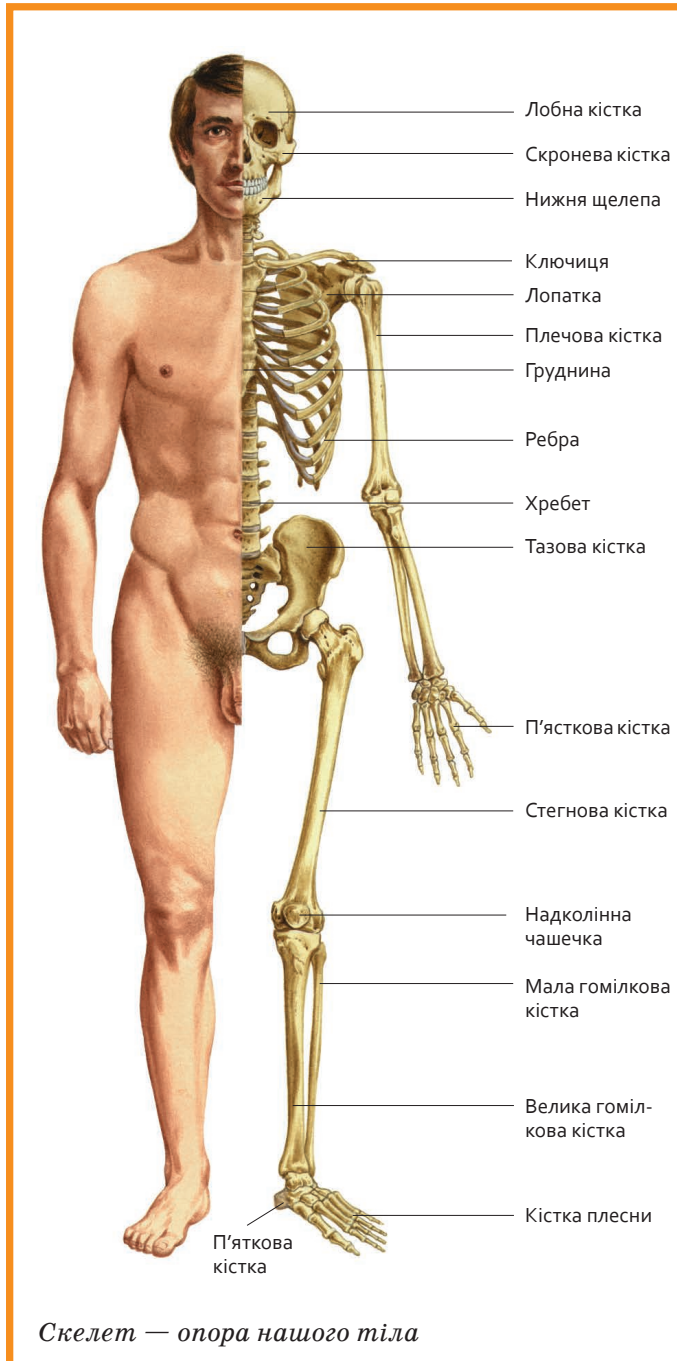
Світ, у якому я живу

200—253

Країни і люди, закони та історія, дивовижні явища буденного життя описано в цьому розділі.

Алфавітний покажчик

254

Скелет — опора нашого тіла

Навіщо нам кістки?

Без кісток наше тіло було б схоже на безформну масу. Людина, як равлик, могла б пересуватися лише поповзом. Кістки — це тверда опора тіла. Завдяки їм (а також м'язам і зв'язкам) ми можемо здійснювати різні рухи. Кістки захищають внутрішні органи, такі, наприклад, як мозок, легені тощо. З кісток складається скелет. Разом із м'язами і зв'язками кістки утворюють опорно-рухову систему організму. Крім того, кістки накопичують кальцій — життєво важливий макроелемент. Кістковий мозок, що міститься всередині кісток, виробляє еритроцити й деякі лейкоцити — найважливіші компоненти крові.

Яка будова кісток?

Кістки складаються на 10 % із води, 60 % маси припадає на органічну частину, 30 % — на мінеральну. Вони дуже легкі, а проте можуть витримувати великі навантаження.

Поверхня кісток укрита окістям, яке складається з кількох шарів і до складу якого входять клітини, здатні утворювати нові клітини кісткової тканини, — остеобласти. Усередині кістки є порожнина з кістковим мозком, розділена кістковими балками. Кістки пронизані кровоносними судинами і нервами. Не всі кістки в організмі мають однакову будову: розрізняють плоскі, довгі, короткі та інші кістки.

Яка кісточка в нашому тілі найменша?

У це важко повірити, але факт: найменшу кісточку слід шукати у вусі! Так зване стремено, або стремінце, — невелика слухова кістка в середньому вусі завдовжки від 2,6 до 3,4 мм, маса — не більш ніж 2,5 мг. Формою кістка нагадує стремено, звідси її назва. Від основи стремена відходять дві ніжки, які з'єднуються в головку. За допомогою двох інших слухових кісточок — молоточка й коваделка — стремінце з'єднує барабанну перетинку із внутрішнім вухом.

Додаткова інформація

Що треба знати про скелет?

У тілі дорослої людини 203—206 кісток. Деякі, наприклад кістки черепа, не зростаються до моменту народження, а мають незакриті тім'ячка. Чому? По-перше, тому що, проходячи через родові шляхи, череп новонародженого малюка деформується. А по-друге, тім'ячка потрібні, щоб мозок немовляти міг рости й безперешкодно збільшуватися в об'ємі. З часом тім'ячка закриваються, утворюючи шви. І черепні кістки — не єдині! Кістки тазу також зростаються пізніше.

Чи правда, що кришталеві кістки — з кришталю?

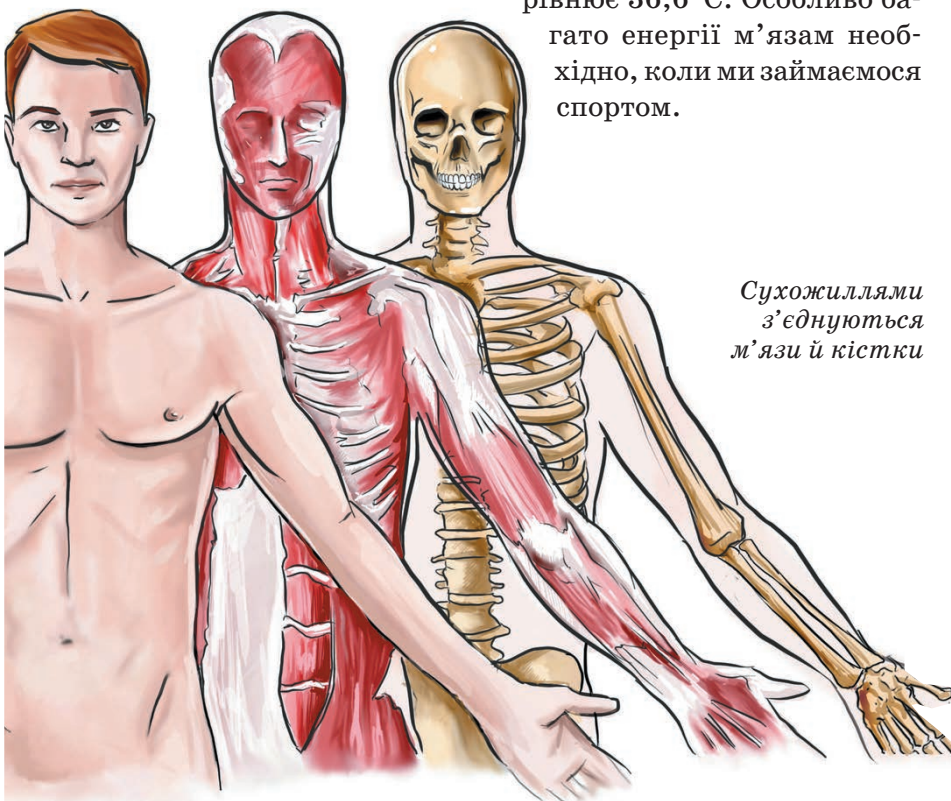
Звісно, ні. «Кришталева хвороба» (по-науковому — недосконалий остеогенез) — це дуже рідкісне спадкове захворювання. Причина хвороби полягає в дефекті колагену — білка, що забезпечує еластичність і міцність кісток. Люди з цією хворобою повинні бути дуже обережними, особливо під час руху. На рентгенівських знімках «кришталеві» кістки виглядають тонкими і прозорими, немов кришталі.

Що відбувається, коли кістки ламаються?

Кістки дуже міцні, хоча можуть трохи деформуватись. Але, якщо навантаження дуже велике, вони не витримують і ламаються. Наприклад, під час падіння або від удару важким предметом можуть виникнути різні види переломів. Розрізняють неповні (тільки у дітей) і повні переломи. При неповному переломі немає окремих відламків, як при повному, а є тільки надлом. Пошкодження кістки при повному переломі можуть бути поперечними, поздовжніми, косими тощо. При осколковому переломі немає єдиної лінії, а утворюються окремі фрагменти. Закритий перелом не супроводжується пошкодженням шкірних покривів, а при відкритому пошкоджується шкіра й кістка виступає назовні. Зазвичай після перелому кістки зростаються. А для того, щоб вони зрослися правильно, на травмовані ділянки накладають гіпсову пов'язку.

Яке завдання виконують м'язи?

Цілком зрозуміло, що без м'язів ми просто не змогли б рухатися. М'язи підтримують скелет, дають нам змогу бігати, стрибати і навіть сміятися. Робота м'язів забезпечує нормальний перебіг усіх процесів у організмі. Але ще одне важливе завдання м'язів — теплоутворення. Скелетний м'яз перетворює хімічну енергію, що надходить із їжею, на механічну роботу з виділенням тепла. Таким чином організм підтримує постійну температуру, яка в нормі дорівнює 36,6 °С. Особливо багато енергії м'язам необхідно, коли ми займаємося спортом.

Сухожиллями з'єднуються м'язи й кістки

На зламану руку накладають гіпсову пов'язку

Додаткова інформація

Завдяки чому ми рухаємося?

М'язи прикріплюються до кісток за допомогою сухожиль. Сухожилля — частини м'язів (закінчення), які складаються з колагенових волокон, що надають сухожиллям міцності. М'язи скорочуються (або розслабляються) і за допомогою сухожиль передають рух кісткам. До речі, ахіллесів сухожилло, що з'єднує литковий (і камбалоподібний) м'яз із п'ятковою кісткою, — наймогутніше і найдовше сухожилля людини, яке, проте, найчастіше травмується.

Чому так важливо займатися спортом?

У людини, яка досить багато рухається, чудове самопочуття і міцне здоров'я: за рахунок загартування посилюється імунітет. Крім того, спорт піднімає настрій, оскільки при інтенсивному навантаженні організм виробляє ендорфіни — так звані гормони щастя. Заняття спортом сприяють спалюванню жиру і зміцнюють м'язи, а також покращують обмін речовин. А ще під час фізичних вправ посилюється приплив крові до головного мозку, що сприяє мисленню.

Спорт допомагає нам підтримувати форму

Чому виникає біль у нетренованих м'язах?

Біль у м'язах (крепатура) має дві причини. Поширена думка, що він виникає через накопичення молочної кислоти, яка виробляється в м'язах. Але є й друга причина. При сильному навантаженні спостерігаються мікротравми м'язових волокон. Мертві волокна розщеплюються, що й викликає болючість. Якщо навантаження на м'язи постійні, розривів значно менше і крепатури немає.

Чому людина пітніє?

Коли жарко або під час фізичних навантажень ми пітніємо. Чому? У результаті обміну речовин і роботи м'язів постійно виробляється тепло. Частина його виділяється у процесі видиху, частину виносить до шкірних покривів кров, і теплопередача відбувається крізь поверхню тіла. Якщо ж організм не може достатньо охолонути таким чином, він виділяє воду з розчиненими в ній солями та іншими речовинами крізь потові залози шкіри. Піт, що виступив, випаровується, і при цьому тіло втрачає тепло.

Пітніння охолоджує наше тіло

Чому під час інтенсивних навантажень у здорових людей виникають колючі болі у правому боці?

Печінка містить запас крові — відіграє роль «депо». З підвищенням кров'яного тиску (наприклад, під час фізичних навантажень) судини печінки розширюються, віддаючи необхідний резерв. Якщо м'язи працюють дуже інтенсивно, їм потрібно багато кисню й іноді в організмі виникає його дефіцит. У результаті в печінці утворюються судинорозширювальні речовини, що збільшують викид крові. Іноді печінковий кровотік зростає так, що й сама печінка стає більшою і тисне на свою зовнішню капсулу, в якій містяться нерви. От і з'являється біль у правому боці, знайомий кожному бігунові, та й узагалі всім, хто займається аеробними видами спорту.

Чому люди червоніють?

Під час фізичних навантажень, коли нам соромно, коли ми схвильовані або переживаємо стрес, частішає серцебиття, збільшується об'єм крові, що циркулює, і організм потребує охолодження. Частина тепла виділяється крізь поверхню шкіри: підшкірні капіляри розширюються, пропускаючи більший об'єм крові разом із надлишком тепла. Оскільки капіляри розташовані просто під шкірою, червона кров просвічує — ми червоніємо.

Алфавітний покажчик

- А
Австралія 214
Автомобіль 171, 172
Азотне отруєння 10
Айсберг 96
Акула 138, 140
Александр
 Македонський 205
Алергія 37
Алхімія 176
Альбінос 25
Америка 167
Амфібія 146
Анаконда 145
Антенa супутникова 247
Антилопа 124
Античність 202
Апартейд 213
Арабо-ізраїльський
 конфлікт 220
Арахіс 61
Астероїд 72
Астрологія 64
Астрономія 64
Атлантида 94
Атмосферний тиск 89
Атомна енергія 180, 181
Ацтеки 201
- Б
Балет 197
Барбаросса 211
Безпритульний 233
Безпритульник 232
Бермудський
 трикутник 99
Бетон 170
Бідність 232
Біженець 220
Білка 123
Білок 43
Бобер 122
Болого 107
Борода 19
Борсук 123
Бостонське чаювання 213
Боязь висоти 41
Буддизм 224
Буллімія 53
- В
Вагітність 28, 31
Вальпургієва ніч 230, 239
Вандал 207
Ванпо 62
Варвар 207
Веган 50
Ведмідь 121
Вегетаріанець 50
Велика рогата худоба 118
Великий шовковий
 шлях 215
Великодній заєць 240
Велосипед 171
Венеція 107
Верба плакуча 160
Верблюди 128
Верголіт 175
Вершки 58, 62, 63
Веселка 93
Виснаження 53
Вівця 120
Відьма 237
Війна 220
Вікінг 208, 209
Вітамін 44
Віггер 89, 98
Вітряк 182
Вогняна земля 216
Вогонь 164, 165
Вода 62
Вода мінеральна 44, 54
Водогін 182
Водозазвичайний дзвін 169
Водомірка 150
Волосина 18, 19
Ворона 132
Всесвіт 64, 65
Вуглевод 42, 47, 48
Вулиця 170, 172
- Вулкан 102—104
Вухи 22
В'юрок дарвінів 112
- Г
«Газетна качка» 229
Галактика 66
Галатурія 142
Галл 206, 207
Гвинт 183, 252
Гекон 146, 152
Гелловін 237
Германець 207
Гладіатор 207
Глетчер 85, 86
Глобалізація 220
Гну 124
Годинник 183
Голокочервні 60
Гора 102
Грек 203
Гриб 158, 159
Гроза 91
Гроші 217
Гусяча шкіра 27
- Ґ
Ґалапагоські острови 112
- Д
Дивигун 172
Дельфін 137
Демократія 219
Дерево 159—163
Держава 218, 219
Джунгли 163
Динозавр 110, 111
Дитяча праця 233
Дихання 9
Дієта 53
Дракон 111
Дуб 160
Дятел 131
- Е
Еволюція 112
Екіпаж 170
Екосистема 112
Електричний струм 189, 190
Електроніка 191—194
Ескалатор 184
Ехолот 168
- Є
Єгипет 202, 203
Єрусалим 222
- Ж
Жаба 146
Желе 230
Живопис 197
Жир 43
Жири 125
- З
Загата 96
Заєць 122
Залежність від їжі 52
Залізнаця 170
Закон 218, 219
Замок 211
Зародження життя 109, 110
Застуда 33, 34
Зварювання 185
Зебра 125
Землеробство 164
Землетрус 96
Земля 77—80, 83, 84
Зимівля 121—123
Зірка 65, 67
Змія 144, 145
Змія гримуча 144
Зозуля 132
Зоопарк 153
Зуб 16, 18
- І
Іглу 231
Ігуана морська 146
Імператор 210
- Імуна система 33
Індіанець 200, 201
Індія 224
Індонезія 215
Індуїзм 224
Інки 201
Інкубатор 135
Інлайн-ролики 173
Інопланетанин 242
Інтернет 192, 193
Іржа 243
Іслам 222
Іудаїзм 223
- Ї
Їжак 122
- Й
Йогурт 55
- К
Казка 226
Кактус 157
Календар 175
Кальмар 140, 141
Кальція 44
Камбала 140
Канада 216
Канюк 131
Каракаїтця 140, 141
Карнавал 236
Картопля 61
Каштан 155
Кенгуру 113, 127
Кеплер, Йоганн 175
Китай 215
Кит синій 136
Кит-убивця 137
Кишечник 15
Кінь 118—120
Кістка 4, 5
Кіт 115, 116
Клей 248
Клімат 86, 87
Книжка 196—198, 227, 228
Кніґге, Адольф 225
Коала 114
Ковбаса ліверна 230
Ковбаса чайна 60
Кока-кола 45, 46
Колоесо 169
Колібрі 131
Колонія 213
Колобогів води 88
Колумб, Христофор 167
Колючка 154
Комар 152
Комета 73
Комп'ютерний вірус 252
Конвеєр 183
Кондиціонер 184
Консервант 54
Конституція 219
Копалина 110, 111
Корабель 165—169
Корабель пустелі 128
Корін 154
Коркова пробка 253
Корова 118
Коров'ячий сказ 117
Король Артур 210
Космічна станція 76
Космонавт 75, 242
Космахи 146—152
Коник 150
Кравець 230
Кров 9
Крокодил 145
Кролик 121
Кульбаба 155, 156
Курка 132—135
Курача 134
Куці 159
- Л
Лебідь 60
Лев 124
Легені 9
Лего 199
Лелека білий 128
- Лемінг 123
Летюча риба 142
Личар 209, 210
Лисиця 122, 123
Лікарська рослина 155
Лінивець 127
Ліс 162—163
Літак 174
Літоєс 158
Ліфт 184
Локрія 59
Лосось 141
Льодовиковий період 85
- М
Мавна 126, 127
Магічне поле Землі 80
Майя 201
Макарони 51, 61
Математика 176
Медикамент 36, 36
Медицина 179
Медуза 109
Межа лісів 161
Метеорит 72
Метрополітен 171
Мистецтво 197, 198, 226
Мікроелемент 44
Мікроскоп 184
Міль 152
Міневінгер 227
Місяць 73, 75
Мозок 10, 11
Молоск 142, 143
Молочний продукт 44, 45, 54
Монетний автомат 182
Море 83, 97—99
Море мілководне 95
Морозиво 58
Музика 195
Мумія 203
Мурашка 148, 149
Мустанг 200
М'язи 5, 6
М'яч для гольфу 252
- Н
Надмірна вага 52
Наполеон 212
Наркотик 235
Народження 30
Недоїдання 37, 53
Ніс 23, 24
Нобелівська премія 177
Ньютон, Ісаак 176
- О
Обмороження 36
Овоч 42, 43, 46, 47, 63
Одяг 187
Озеро 100
Озон 83
Око 20, 22
Олівець 250
Олімпіада 204
Опалювання 181
Операція 34
Опік сонячний 26
Оса 150
Осел 120, 121
«Оскар» 244, 245
Острів 93
- П
Павук 147, 148
Пагін 155
Паломник 222
Пальмовий злідій 144
Пампаси 108, 162
Панда 128
Папа римський 223
Папуга 130
Парниковий ефект 88
Парфуми 178
Петро Великий 212
Печера 102
Печиво 58
Печінка 13
Пил 243
- Писемність 195
Північний полюс 167
Підводний човен 169
Підкова 165, 240
Підшипник 173
Пінгвін 136
Піраміда 202
Піраміда живлення 42
Пірсинг 243
Плавуний ринок 217
Планета 71
Планетарій 76
Пластмаса 177
Пліснява 56
Поведінка 40, 41
Повітряна куля 174, 253
Погода 88—92
Податок 219
Порушення
 живлення 52, 53
Подушка безпеки 185
Політик 218
Поцілунок 32
Пора року 87
Пошта 230
Поштова марка 231
Правила
 поведінки 224—226
Праліс 163
Прерії 108
Припливи і відпливи 73, 95
Птах 128—136
Птах морський 136
Птах перелітний 128—130
Птах хижий 131
Пустеля 104—106, 217
П'ятниця тринадцять 241
- Р
Радіо 191
Райський птах 135
Рак 143, 144
Релігія 221—224
Рентгін 144—146
Речовини мінеральні 43, 63
Риба 138—142
Риба-клоун 141
Риба-пилка 142
Риба хижа 138, 139
Римлянин 205, 206
Рівновага 23
Різдвяна аличка 239
Річка 99, 100
Родима пляма 26
Розповідч 227
Рослина 153—163
Рослина водяна 156
Рослина м'ясоїдна 157
Рослина пустелі 157
- С
Савана 108
Сальмонела 56
Сани 170
Свиня 117
Свиня-скарбничка 240
Світлофор 191, 249
Село 164
Сексуальність 32
Серце 7
Сибір 215
Сім чудес світу 204
Скат 138, 139
Скло 179, 180
Солодощі 57—59
Слон 125, 126
Сміх 38, 39
Собака 116, 117
Сова 132
Сокіл 131
Соловей 130
Сон 39, 40
Сонячна система 68
Сонце 69, 70
Сонцезахисний крем 248
Соня-вовчок 123
Соя 46
Спрага 14, 44
Ссавець 113, 114
Статеве дозрівання 32, 40
- Спорт 6, 198, 199
Старий Фрїц 212
Статист 246
Сумчасті 113
Суперечка 236
«Сухий листок» 249
США 213
- Т
Тадж-Махал 214
Тайга 108, 162
Танк 242
Тарган 151
Тасманійський диявол 127
Татування 244
Театр 195
Тектоніка плит 100—102
Телебачення 245
Температура тіла 7
Термометр 179
Тигр 124
Тимбукуту 216
Тканина 187, 188
Торнадо 90
Трава 156
Травлення 13, 15
Трамвай 171
Тридцятирічна війна 212
Троянська війна 203
Троянський кінь 204
Тундра 108
Тюлень 137, 138
- У
Удав звичайний 145
- Ф
Факір 251
Фараон 202
Фаст-фуд 49
Феєрверк 177, 178
Філософія 221
Фільм 194, 195, 246
Фламінго 136
Фонтан 248
Фортеця 209
Фотографія 194, 195
Фрукт 42, 46, 55
Футбол 198
- Х
«Хаббл», телескоп 176
Хвіля-вбивця 97
Хвороба 33—37
Хвороба Альцгеймера 10
Хейердал, Тур 168
Хмара 90, 91
Християнство 223
- Ц
Цвях 252
Центральна нервова
 система 12
Церковна миша 230
Цільне зерно 47
Цукор 18, 61
Цукрова вата 58
Цунамі 96, 97
- Ч
Час 82, 250
Черевомовець 231
Черепашка 144
Чингісхан 208
Чипси 57
Чорна діра 67
- Ш
Шкіра 24—27
Школа 228, 229
Шлунок 14, 15
Шпилька 154
Шриффт Браїля 228
Шум 41
- Щ
Щипавка 149
- Ю
Юність 234

1. Олександрія, просп. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
2. Артемівськ, вул. Радянська, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
3. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (колишній універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
4. Білгород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
5. Бердянськ, просп. Леніна, 35-А (ТЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
6. Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
7. Вінниця, вул. Папаніна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
8. Вознесенськ, вул. Сняжкова, 5-А, (05134) 3-20-19
9. Дніпродзержинськ, просп. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
10. Дніпропетровськ, просп. Карла Маркса, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
11. Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Mirada», 1-й поверх), (056) 760-33-30
12. Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Вопака», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
13. Запоріжжя, просп. Леніна, 58, (061) 787-63-86
14. Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
15. Івано-Франківськ, пл. Ринку, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
16. Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
17. Ізюм, пл. Радянська, 7, (05743) 3-14-72
18. Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТД «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
19. Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
20. Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
21. Київ, вул. Маршала Малиновського, 12-А (ТЦ «Метрополис», 3-й поверх), (044) 500-62-73
22. Київ, вул. Лукашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
23. Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
24. Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
25. Кировоград, пров. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
26. Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТД «Бульвар», 2-й поверх), (03352) 5-21-40
27. Конотоп, вул. Конотопських дивізій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
28. Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
29. Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
30. Кременчук, вул. Леніна, 15/42 (ТЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
31. Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
32. Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
33. Лисичанськ, просп. Леніна, 117 (ТЦ «Лимон», 2-й поверх), (067570) 61-62
34. Луцьк, вул. Рівненська, 48 (ТЦ «Фокстрот», 1-й поверх), (0332) 78-35-08
35. Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
36. Львів, вул. Городецька, 179 (ТЦ «Скриня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
37. Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ТЦ «Слизавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
38. Мелітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
39. Миргород, вул. Гоголя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
40. Ніжин, вул. Шевченко, 11-А (ТЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631) 90-10-2
41. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 63/2, (0512) 47-58-43
42. Нікополь, просп. Трубинків, 14 (ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
43. Нова Каховка, вул. Паризької комуни, буд. 13, ТЦ «Центральний» (колишній «Дитячий світ»), 2-й поверх, (05549) 7-96-51
44. Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Сті-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
45. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
46. Одеса, вул. Краснова, 17 (пл. Толбухіна), (048) 780-19-84
47. Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
48. Павлоград, вул. Карла Маркса, 84-А, (057) 752-65-92
49. Первомайськ, вул. Революції, 34, (05161) 7-53-99
50. Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
51. Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
52. Селідове, вул. Карла Маркса, 10 (Будинок побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
53. Слов'янськ, пл. Жовтневої революції, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
54. Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
55. Тернопіль, вул. Перли, 3 (ТЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
56. Ужгород, пл. Кирила та Мефодія, 3 (універмаг «Україна», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
57. Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
58. Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
59. Харків, вул. Академіка Павлова, 144-Б (ТЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
60. Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
61. Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
62. Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
63. Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
64. Чернігів, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
65. Чернівці, вул. Головна, 10, (0372) 58-72-44
66. Шостка, вул. Карла Маркса, 24, (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби (050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life); (067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безкоштовний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

1000 запитань і відповідей. Енциклопедія для ерудитів / Сабіна Фріц, Ельке Швальм, Т93 Біргіт Кун, Фер'ял Канбай, Керстін Ландвер, Хайке Гувальд, Ізабель Ліберс ; пер. з рос. В. Верховня. — 3-тє вид. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 256 с. : кольор. іл.

ISBN 978-617-12-0166-8 (укр.)

ISBN 978-3-8174-6725-9 (нім.)

Ця ілюстрована енциклопедія допоможе дати відповідь на будь-яке запитання найдопитливішого чомучки! Анатомія та фізіологія людини, медицина, астрономія, географія, біологія, винаходи й відкриття, культура — тут висвітлені найактуальніші теми з різних галузей знань. А безліч кольорових фото та доступна форма викладення матеріалу зроблять читання приємним і захопливим. Із цією книгою ви станете справжніми ерудитами!